

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ**

Інститут економіки та менеджменту

Кафедра фінансів

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор інституту
економіки та менеджменту

_____ проф. Дзьоба О.Г.

«___» _____ 2020 р.

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА

Другий (магістерський) рівень

(рівень вищої освіти)

галузь знань

05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр і назва)

спеціальність

051 Економіка

(шифр і назва)

освітня програма

Бізнес-економіка

(назва)

вид дисципліни

обов'язкова

обов'язкова /вибіркова

Івано-Франківськ-2020

Робоча програма дисципліни «Конкурентоспроможність підприємства» для студентів, що навчаються за освітньо-професійною програмою на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю «Економіка».

Розробник:

доцент кафедри фінансів, к.е.н. _____ Данилюк-Черних І.М.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри фінансів
Протокол від «1» вересня 2020 року № 1

Завідувач кафедри фінансів _____ проф. Фадєєва І.Г.

Узгоджено:

Завідувач випускової кафедри
прикладної економіки _____ доц. Бережницька У.Б.

Гарант освітньої програми _____ доц. Федорович І.В.

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ресурс годин на вивчення дисципліни «Конкурентоспроможність підприємства» згідно з чинним РНП, розподіл по семестрах і видах навчальної роботи для різних форм навчання характеризує таблиця 1.

Таблиця 1 – Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни

Найменування показників	Всього		Розподіл по семестрах			
			Семестр __1__		Семестр _____	
	Денна форма навчання (ДФН)	Заочна (дистанційна) форма навчання (ЗФН)	Денна форма навчання (ДФН)	Заочна (дистанційна) форма навчання (ЗФН)	Денна форма навчання (ДФН)	Заочна (дистанційна) форма навчання (ЗФН)
Кількість кредитів ECTS	3	4	3	4		
Кількість модулів	1	1	1	1		
Загальний обсяг часу, год	90	120	90	120		
Аудиторні заняття, год, у т.ч.:	20	8	20	8		
лекційні заняття	10	4	10	4		
семінарські заняття	-	-	-	-		
практичні заняття	10	4	10	4		
лабораторні заняття	-	-	-	-		
Самостійна робота, год, у т.ч.	70	112	70	112		
виконання курсового роботи	-	-	-	-		
виконання контрольних (розрахунково-графічних) робіт	-	-	-	-		
опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	8	28	8	28		
опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	30	40	30	40		
підготовка до практичних занять та контрольних заходів	24	32	12	32		
підготовка звітів з лабораторних робіт	-	-	-	-		
підготовка до екзамену	8	12	8	12		
Форма семестрового контролю	Іспит		Іспит			

2 МЕТА ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Практика розвитку сучасного бізнесу доводить, що без конкурентоспроможності неможливо забезпечити успіх підприємства в його боротьбі за виживання, досягнення провідних ринкових позицій та забезпечення довготривалого ефективного функціонування в динамічному конкурентному середовищі. Вказані обставини зумовлюють актуальність і необхідність вивчення студентами дисципліни «Конкурентоспроможність підприємства».

Мета вивчення дисципліни – набуття фахівцями компетенцій щодо використання методичного апарату конкурентного аналізу для визначення рівня конкурентоспроможності підприємства у сучасних умовах.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен демонструвати такі **результати навчання** через знання, уміння та навички:

- визначати конкурентну позицію підприємства та його конкурентний статус;
- аналізувати причини та умови виникнення конкурентних переваг;
- здійснювати вибір бази порівняння та показників для оцінювання конкурентоспроможності підприємства;
- здійснювати комплексну оцінку конкурентоспроможності підприємства;
- визначати конкурентні стратегії підприємства.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів **компетентностей, передбачених відповідним стандартом вищої освіти України:**

загальних:

- ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ЗК8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

фахових:

- СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень
- СК6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси;
- СК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

Результати навчання дисципліни **деталізують такі програмні результати навчання, передбачені відповідним стандартом вищої освіти України:**

- 1. Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем;
- 8. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань;
- 11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів;

3 ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

3.1 Тематичний план лекційних занять

Тематичний план лекційних занять дисципліни характеризує таблиця 2.

Таблиця 2 – Тематичний план лекційних занять

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин		Література	
		ДФН	ЗФН	порядковий номер	розділ, підрозділ
М 1	Конкурентоспроможність підприємства	10	4		
ЗМ 1	Конкуренція та конкурентоспроможність: суть і роль у діяльності підприємства Теоретичні засади конкурентних відносин. Сутність та види економічної конкуренції. Конкурентоспроможність суб'єкта конкуренції та її основні ознаки	2		1,3,4,7	
ЗМ 2	Діагностика конкурентного середовища підприємства. Конкурентні переваги підприємства. Методологія аналізу конкурентних переваг різних об'єктів, аналіз діяльності конкурентів.	2		1,2,3,7,12	
ЗМ 3	Діагностика конкурентоспроможності підприємства. Сутність конкурентоспроможності підприємства та особливості її аналізу та оцінки. Конкурентний статус підприємства	2		1,2,3,4,11	
ЗМ 4	Конкурентоспроможність продукції та методи її оцінки. Методика оцінювання конкурентоспроможності промислової продукції. Фактори, чинники та критерії конкурентоспроможності товару	2		1,3,4,10,11	
ЗМ 5	Ідентифікація конкурентних переваг торговельної марки. Розробка конкурентної карти ринку за результатами використання конкурентних переваг торговельної марки	1		1,4,7,11,12	
ЗМ 6	Стратегічний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства. Конкурентні стратегії в сфері великого, середнього та малого виробництва.	1		1,4,10,12	

Всього:

Модуль 1 – змістових модулів 6

3.2 Теми практичних занять

Теми практичних занять дисципліни «Конкурентоспроможність підприємства» наведено у таблиці 3.

Таблиця 3 – Теми практичних занять

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем практичних занять	Обсяг годин		Література	
		ДФН	ЗФН	порядковий номер	розділ, підрозділ
М 1	Конкурентоспроможність підприємства	10	4		
П 1.1	Діагностика конкурентного середовища підприємства та оцінювання стратегічного протистояння	2		1,3,4,5	
П 1.2	Оцінювання конкурентоспроможності підприємств методом «ключових факторів успіху»	2		1,3,4,5,9	
П 1.3	Оцінювання конкурентоспроможності підприємств аналітичним та графічними способами	2		1,3,4,5,8	
П 1.4	Визначення конкурентоспроможності продукції підприємства диференційним методом	2		1,3,4,5,8	
П 1.5	Визначення конкурентоспроможності продукції методами компенсаційної і некомпенсаційної оцінки та загальну корисність від її придбання	2		1,3,4,5,11	

3.3 Завдання для самостійної роботи студента

Перелік матеріалу, який виноситься на самостійне вивчення, наведено у таблиці 4.

Таблиця 4 – Матеріал, що виноситься на самостійне вивчення

Шифри	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), питання, що виноситься на самостійне вивчення	Обсяг годин	Література	
			порядковий номер	розділ, підрозділ
М 1	Конкурентоспроможність підприємства	30		
ЗМ 1	Методичні особливості проведення діагностики галузі. Державне регулювання конкуренції	4	2,4,6,11,12	
ЗМ 2	Формування конкурентних переваг підприємства. Оцінювання формування конкурентних переваг підприємства. Методи забезпечення конкурентних переваг підприємства	6	2,4,6,10,12	

Шифри	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), питання, що виносяться на самостійне вивчення	Обсяг годин	Література	
			порядковий номер	розділ, підрозділ
ЗМ 3	Визначення потенціалу конкурентоспроможності підприємства та його складових	4	2,4,6,10,12	
ЗМ 4	Розроблення і реалізація програм підвищення конкурентоспроможності підприємства. Етапи розробки і реалізації конкурентної стратегії підприємства	6	2,6,10,11, 12	
ЗМ 5	Менеджмент якості як основа забезпечення конкурентоспроможності сучасного підприємства	4	4,10,11,12	
ЗМ 6	Соціальна відповідальність і конкурентоспроможність підприємства. Інструменти забезпечення соціальної відповідальності та конкурентоспроможності підприємства	6	3,4,11,12	

4 НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

4.1 Основна початкова література

1. Должанський, І. З. Конкурентоспроможність підприємств. [Текст] : навч. посіб. / І. З. Должанський, Т. О. Загорна. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
2. Кузьмін, О. Є. Конкурентоспроможність підприємства: планування та діагностика [Текст] : монографія / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник, О. П. Романко. – Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2011. – 180 с.
3. Лупак Р. Л. Конкурентоспроможність підприємства : навч. посіб. / Р. Л. Лупак, Т. Г. Васильців. – Львів : Видавництво ЛКА, 2016. – 484 с.
4. П'ятницька Г.Т. Управління конкурентоспроможністю підприємств: підручник / П'ятницька Г.Т., П'ятницька Н.О., Шумська С.С., Федорченко Н.В., Гелич А.О., П'ятницький Д.В. За заг. ред. д-р. екон. наук., проф. Г.Т. П'ятницької. — К.: Видавничий дім «Кондор», 2017. — 700 с.
5. Фадєєва І. Г., Данилюк-Черних І. М. Конкурентоспроможність підприємства: методичні вказівки до вивчення дисципліни для практичних занять та самостійної роботи студентів. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2017. – 33 с.

4.2 Додаткова навчальна література

6. Конкурентоспроможність підприємства : оцінка рівня та напрями підвищення : [монографія / за заг. ред. О. Г. Янкового]. – Одеса : Атлант, 2013.– 470 с.

7. Романюк Л.М. Конкурентоспроможність підприємства: Посібник до вивчення дисципліни – Кіровоград: КНТУ – 2014 – 152 с.
8. Савченко А. С. Методичні підходи до системного аналізу інтегральних показників конкурентоспроможності підприємств. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 16. С. 67—71.
9. Савченко С. М. Критичний аналіз наявного методичного інструментарію оцінювання конкурентоспроможності підприємств. *Економіка та держава*. 2020. № 7. С. 79–84.
10. Стратегічне управління конкурентоспроможністю промислового підприємства : [монографія] / Й. М. Петрович, О. В. Кривешко, І. О. Ступак. За наук. ред. проф. Й. М. Петровича. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2012. – 228 с.
11. Теоретичні, методологічні та практичні аспекти конкурентоспроможності підприємств : монографія / за загальною редакцією професора О. Г. Янкового. – Одеса: Атлант, 2017. – 514 с.
12. Управління конкурентоспроможністю підприємств у сучасних умовах: колективна монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. Шарко М.В. - Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2016. - 177 с.

4.3 Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. Редакція від 16.08.2020. - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Закон України «Про Антимонопольний комітет України» від 26.11.1993 № 3659-XII. Редакція від 03.07.2020. - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12#Text>
3. Закон України «Про захист економічної конкуренції» від 11.01.2001 № 2210-III. Редакція від 13.02.2020. - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>
4. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 07.06.1996 № 236/96-ВР. Редакція від 11.12.2019. - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-вр#Text>
5. Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» від 01.07.2014 № 1555-VII. Редакція від 16.07.2020 - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1555-18#Text>

5 МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Дається детальна інформація про методи контролю знань студентів на лекційних та практичних заняттях. Зразок схеми нарахування балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни наведено в таблиці 5. За даними таблиці 5 на початку семестру розробляється робочий план дисципліни.

Таблиця 5 – Схема нарахування балів у процесі оцінювання знань студентів з дисципліни

Види робіт, що контролюються	Максимальна кількість балів
Контроль засвоєння теоретичних знань з дисципліни	25
Контроль практичних навиків при виконанні трьох аудиторних розрахункових робіт та їх захист : – розрахункова робота №1 – 15 балів – розрахункова робота №2 – 20 балів – розрахункова робота №3 – 25 балів	60
Контроль практичних навиків при виконанні аудиторної контрольної роботи	15
Усього	100

Остаточне оцінювання екзамену з дисципліни проводиться відповідно до вимог чинного Положення «Про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу студентів» відповідно до чинної шкали оцінювання, що наведена нижче.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Національна	Університетська (в балах)	ECTS	Визначення ECTS	Рекомендована система оцінювання згідно із наказом МОІНУ № 48 від 23.01.2004р.
Відмінно	90-100	A	Відмінно - відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100 (відмінно)
Добре	82-89	B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	75-89 (добре)
	75-81	C	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	
Задовільно	67-74	D	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	60-74 (задовільно)
	60-66	E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	
Незадовільно	35-59	FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як отримати залік або скласти екзамен	35-59 (незадовільно із можливістю повторного складання екзамену)
	0-34	F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота	0-34 (незадовільно із обов’язковим повторним вивченням модуля)